

Bilim ve Teknik

A töllyesi

Pencerenin önünde oturup lapa lapa kar yağışını izlemeyi sevmeyeniniz yoktur. Bu güzel duygunu istediğiniz zaman, tekrar tekrar yaşatacak bir proje yapmaya ne dersiniz? Ayrıca bu sayıda anlatılan yöntemle "sizin için önemli olan şeyleri" uzun süre görünür olarak saklayabilirsiniz.

Kar

Kar, buz kristallerinden oluşan, parlak, beyaz, katı ve çok kere altıgen şekle sahip bir yağış türüdür. Kar tabakası gelen Güneş ışınlarının hemen hemen tamamını yansıttığı için genelde sıcaklığı 0 °C'den yukarı çıkmaz.

Soğuk Havalarda Ne Yapalım?

Soğuk havada dışarı çıkmadan önce, doğru ve güvenilir hava tahmin raporlarını öğrenin. Hava koşulları elverişsizse, rüzgârın ve sıcaklığın birlikte etkisini sorun. Organizasyon, gezi ve dış ortam çalışmalarında sıcak ve soğuk hava etkisi dikkate alın. Sıcak tutacak katlı elbiseler, ısı geçirmeyen palto ya da kaban giyin. Eldiven, bot ve şapka giymeyi unutmayın. Vücut ısısının büyük bir bölümünü başımızdan kaybederiz. Eşarp, kaşkol ya da yüz maskesi takın. Parmak, yüz, kulak gibi hassas yerleri soğuğa karşı sık sık kontrol edin. Rüzgârdan kaçınin, kapalı ortamlarda bulunun. Rüzgâr hızı yüksek ve sıcaklık düşükse, dışarıda geçireceğiniz zamanı kısaltın. Islak elbiseler vücudun hızla soğumasına ve üşümesine neden olur. Eğer terliyorsanız, palto (ya da kabanınızın) önünü açın ya da çıkartın. Yürümek ve koşmak, vücut sıcaklığınızın artmasına ve korunmasına yardım eder. Çocuklar, yaşlılar ve kan dolaşımı sorunu olanların soğuktan daha çok etkileneceklerini unutmayın.

Bunları Biliyor musunuz?*

Türkiye'de

En Yüksek Sıcaklık	48.8°C	<i>Mardin-Kocatepe 14 Ağustos 1993</i>
En Düşük Sıcaklık	-46.4°C	<i>Van-Caldiran 9 Ocak 1990</i>
En Yüksek Yıllık Ortalama Sıcaklık	21.3°C	<i>Hatay-Iskenderun 1962</i>
En Düşük Yıllık Ortalama Sıcaklık	1.8°C	<i>Sarkamis 1972</i>
En Yüksek Kar Kalınlığı	525 cm	<i>Bitlis Subat 1954</i>

Dünya'da

En Yüksek Sıcaklık	58°C	<i>El Azizia Libya, 13 Eylül 1922</i>
En Düşük Sıcaklık	-89.2°C	<i>Vostok-Antarktika, 21 Temmuz 1983</i>
En Yüksek Yıllık Ortalama Sıcaklık	34.4°C	<i>Dallo-Etyopya</i>
En Düşük Yıllık Ortalama Sıcaklık	-56.7°C	<i>Plateau-Antarktika</i>

*www.meteor.gov.tr sayfasından alınmıştır

Karküresi Yapalım

Gerekli Malzemeler

Cam kap (reçel kavanozu, kadeh, içecek şişesi, lamba karpuzu olabilir)/Kapak/Soğuk silikon (ya da su geçirmezlik sağlayan bir yapıştırıcı)/Beyaz toz sim/Biblo/Su

Yapılışı

Üzerindeki etiketin soyulması için kavanozu bir gece suda bekletin. Seçtiğiniz biblonun uzun süre su içinde kalınca bozulmayacağından emin olun (cam biblolar suya dayanıklıdır).

Cisimler hacimleri kadar su kaplarlar; kavanoza ne kadar su koyacağımıza karar vermek için bibloyu kavanoza atın üstüne su dökün, sonra bibloyu çıkartın ve su seviyesini işaretleyin. Bibloyu kapağa silikon ile yapıştırın ve yerinden oynatmadan 5-6 saat bekletin (biblo ve kapak kuru ve temiz olacak).

Kavanoza (temiz olacak) belirlediğiniz seviyeyi aşmayacak kadar su koyun (içmek için kullanılan sudan kaynatın ve soğutun). Toz simden suyun içine istediğiniz kadar dökün.

Silikonu kavanozun kenarlarına sürün, biblo yapıştırılmış kapağı bekletmeden kapatın. Beş-altı saat bekledikten sonra kavanozu ters çevirin.

Biblonun üstüne salına salına yağın karı (beyaz sim taneciklerini) izleyin. Canınız sıkıldıkça kavanozu ters çevirip hayallere dalabilirsiniz.

Not: Küresel kavanoz ve su içindeki biblonun olduğundan daha büyük görüldüğüne dikkat edin, burada diş bükey mercekle yani büyüteç ortamı oluşturuldu.

Bardak ya da lamba karpuzu kullanacaksanız, kapak için ya cam çay tabağı kullanın ya da cam kestirin. Yapıştırırken dikkatli olun, kenarlara taşmasın.

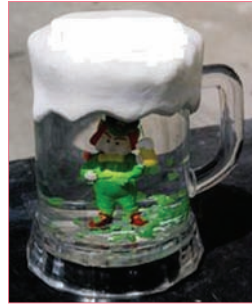
Bibloları cilalayarak suya dayanıklı hale getirebilirsiniz (en az 2 kat cilalayın). Kavanozun içine renkli parlak yıldızlar, pullar, boncular koyabilirsiniz. Kavanozun kapağına yapışkan sim ile süs yapabilirsiniz.

Sizin için önemli olan oyuncaklarınızı gözünüzün önünde saklamak istemez misiniz? Önce cilalayıp, suya dayanıklı hale getirdiğiniz oyuncağın sığacağı bir cam kap bulun. Camın altını yükseltip süsleyebilirsiniz.

İki fotoğraf seçin, cam kap içine sığacak şekilde kesin. Arkalarını yapıştırın ve kırtasiyecide plastik ile kaplatın. Fotoğrafların cam kabın kapağında dik durabilmesi için çözümü siz bulun.

Bardağın içine bir oyuncak koyun, su sızdırmayacak şekilde üstünü kapatın ve hamurla süsleyin.

Neleri Öğrenmeniz Gerekecek?..

Meteoroloji biliminin çalışma alanları nelerdir? Önümüzdeki günlerde hava durumunun nasıl olacağı hangi yöntemler kullanılarak tahmin edilir? Neden kar yağar, doğaya olan etkileri nelerdir, kar yağmama ne olur? Kar kristallerinin şekilleri nasıldır? Kar neden bazen lapa lapa, bazen tipi gibi yağar? Karla karışık yağmur ne demektir? Dolu yağması için hangi koşulların oluşması gereklidir? Çiğ nasıl düşer?

Bu Köşe Sizin

Bu sayıdaki ve geçmiş sayılardaki projeleri (pdf formunu www.biltek.tubitak.gov.tr/teknotezgah adresinden edinebilirsiniz) siz de yapabilirsiniz. Yaptığınız projeleri bizimle paylaşmanızı bekliyoruz.

hacererar@yahoo.com

Hacer Erar